

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1940 kl. 11.30 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 kap. 6 § och 4 kap. 7 § giftermålsbalken.

Genom en den 12 april 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 200, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 3 kap. 6 § och 4 kap. 7 § giftermålsbalken.

Härigenom förordnas, att 3 kap. 6 § och 4 kap. 7 § giftermålsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

3 KAP.

6 §.

Är trolovad dödligt sjuk eller kallas mannen till uppbrott mot fienden, eller föreligger eljest allvarlig fara, att vigsel ej kan komma till stånd, om lysning skall avvaktas, må äktenskapet ingås, utan att lysning föregått.

4 KAP.

7 §.

Vilja de — — — motsvarande tillämpning.

Är någon av de trolovade kyrkobokförd i svensk församling, vars böcker föras av vigselförrättaren, skall denne, sedan vigsel skett, ombesörja, att kungörelse om vigseln varder nästa söndag i kyrkan uppläst med angivande av bægges fullständiga namn jämte yrke och hemvist.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt 3 kap. 1 § giftermålsbalken skall lysning äga rum i den svenska församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där hon vistas. Menar någon, att hinder mot äktenskapet möter, skall han enligt 4 § i nämnda kap. anmäla och styrka det hos den präst som för kyrkoböckerna i den församling, där lysning skall äga rum. I 6 § stadgas, att äktenskap må ingås utan föregående lysning, om trolovad är dödligt sjuk eller mannen kallas till uppbrott mot fienden.

I motion vid riksdagen innevarande år har hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring av 3 kap. 6 § giftermålsbalken, att däri uttryckligen stadgas att äktenskap må ingås utan lysning, om mannen inkallas till militärtjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap. Med anledning av motionen inhämtade första lagutskottet, dit motionen hänvisats, yttranden från ärkebiskopen, biskoparna i Lunds, Göteborgs, Härnösands och Luleå stift samt borgmästaren i Stockholm, varjämte till utskottet inkom yttrande från Allmänna svenska prästföreningens centralstyrelse. Yttrandena finnas fogade vid utskottets utlåtande i ärendet (nr 16).

I utlåtandet berörde utskottet den osäkerhet, som yppats angående tolkningen av nuvarande bestämmelser om rätt till vigsel utan lysning, samt behovet av vidgade möjligheter till sådan vigsel, varefter utskottet anförde:

Med beaktande av nu angivna synpunkter har utskottet haft under övervägande, huruvida icke 3 kap. 6 § giftermålsbalken borde givas det innehåll, att då trolovad är dödligt sjuk, eller mannen kallas till uppbrott mot fienden, eller eljest allvarlig fara föreligger att vigsel ej kan komma till stånd om lysning skall avvaktas, äktenskapet må ingås utan att lysning föregått.

Därest ändring vidtages i nämnda paragraf synes böra övervägas, att i 4 kap. 7 § giftermålsbalken införes stadgande därom, att om någon av de trolovade är kyrkobokförd i svensk församling, vars böcker föras av vigselförrättaren, denne skall ombesörja att kungörelse om vigseln varder nästa söndag i kyrkan uppläst med angivande av bägges fullständiga namn jämte yrke och hemvist. Därigenom skulle bl. a. tillgodoses intresset av att ingångna äktenskap bliva bekantgjorda, och olägenheterna av lysningens bortfallande skulle i någon mån undanröjas.

Utskottet hemställde att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville för innevarande riksdag framlägga förslag till sådan ändring i giftermålsbalken, att trolovade beredes vidgad rätt att erhålla vigsel utan att lysning föregått. Denna hemställan bifölls av riksdagen (skr. nr 120).

I anledning härav har inom justitiedepartementet upprättats det nu framlagda förslaget. I propositionen anför föredragande departementschefen bland annat:

»Det av utskottet förordade tillägget till 3 kap. 6 § synes lämpligt och torde inbegripa alla fall, då vigsel utan föregående lysning skäligen bör medgivas.

I samband med en ändring av 3 kap. 6 § i denna riktning lärer såsom utskottet jämväl anmärkt böra införas ett tillägg i 4 kap. 7 §. Då trolovade

vilja viga utan föregående lysning, åligger det enligt denna paragraf den som är kyrkobokförd i svensk församling att förete äktenskapsbetyg, såvida ej vigselförrättaren själv för församlingens böcker. Enligt 3 kap. 7 § skall den som utfärdat äktenskapsbetyg ombesörja, att kungörelse därom uppläses i kyrkan. På detta sätt erhåller det tilltänkta äktenskapet publicitet. Om någondera av de trolovade är kyrkobokförd i församling, vars böcker föras av vigselförrättaren, erfordras emellertid icke att äktenskapsbetyg företes för honom, och något kungörande i hans församling äger fördenskull ej rum. Såsom utskottet föreslagit torde för sådant fall vigselförrättaren böra åläggas att ombesörja, att vigseln nästa söndag kungöres i kyrkan.»

Förslaget har av lagrådet lämnats utan erinran.

Det nu framlagda lagförslaget har föranletts av en framställning från innevarande riksdag efter hemställan av utskottet i utlåtande nr 16. Förslagets innehåll överensstämmer med vad utskottet i berörda utlåtande förordat. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1940.

På första lagutskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gärde, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Branting, Eskhult, Karl Karlsson, Karl Johan Olsson* och *Caap*;

från andra kammaren: herr *Lindqvist*, fru *Östlund* samt herrar *Björling, Berg, Lindberg* i Stockholm, *Werner* i Höjen, *Hansson* i Vännäsby och *Gustafsson* i Lekåsa.
